

Huvudman

Arboga kommun
arboga.kommun@arboga.se

Beslut

Datum 2025-04-14

Dnr SI 2025:234

Sida 1 (11)

Ärendet

Tillsyn av grundskolan Stureskolan i Arboga kommun.

Beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Arboga kommun att senast den **19 september 2025** ha vidtagit nedan angivna åtgärder avseende brister rörande särskilt stöd, studiehandledning på modersmålet samt beslut om betyg och betygskatalog. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Om Arboga kommun inte följer detta föreläggande kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras.

Beslutet om föreläggande gäller omedelbart enligt 26 kap. 10 § tredje stycket skollagen. Beslutet om föreläggande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Arboga kommun ska vidta följande åtgärder

Särskilt stöd

1. Se till att rektorn, för varje anmälan om behov av särskilt stöd för en elev som inkommer till rektorn eller den rektorn har delegerat det till, och för anmälningar som har inkommit men där utredning ännu inte har påbörjats, startar en utredning. Rektorn ska dokumentera hur många sådana anmälningar som inkommit under perioden den 14 april 2025 till den 19 september 2025 och vilket datum en utredning har startats för respektive elev. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (3 kap. 7 § skollagen)
2. Se till att det av alla åtgärdsprogram framgår hur elevens behov av särskilt stöd ska tillgodoses. Detta innebär bl.a. att vid beslut om särskilt stöd i form av anpassad studiegång ska åtgärdsprogrammet innehålla information om vilka ämnen eller delar av ämnen och i vilken omfattning skolan har anpassat studietiden i förhållande den garanterade undervisningstiden för eleven. Huvudmannen ska i samband med redovisningen ge in de tio senast beslutade

åtgärdsprogrammen samt de åtgärdsprogram som eventuellt innefattar en anpassad studiegång i samband med redovisningen till Skolinspektionen. (3 kap. 9 och 12 §§ skollagen, 31 och 32 §§ förvaltningslagen [2017:900])

Studiehandledning på modersmålet

1. Se till att de elever som bedömts vara i behov av studiehandledning på modersmålet i språken thai, romani och somaliska ges sådant stöd. Huvudmannen ska i samband med redovisningen inkomma med en sammanställning över behovet av studiehandledning på modersmålet vid skolenheten. Av sammanställningen ska framgå vilka elever som har behov av studiehandledning på modersmålet, vilka språk som behoven avser och hur elevernas behov av studiehandledning på modersmålet tillgodoses. (5 kap. 4 § skolförordningen [(2011:185)])

Beslut om betyg och betygskatalog

1. Se till att beslut om betyg fattas av den eller de lärare som har bedrivit undervisning i ämnet. Om läraren eller lärarna inte är legitimerade ska beslut om betyg fattas tillsammans med en lärare som är legitimerad. Huvudmannen ska inkomma med signerade betygskataloger för vårterminen 2025, av vilka det framgår vem eller vilka som fattat beslut om betyg samt lärarförteckning för samma period, i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (3 kap. 16 § skollagen, 6 kap. 3–6 §§ skolförordningen och 7 § Skolverkets föreskrifter [SKOLFS 2011:123] om betygskatalog)

Områden utan konstaterade brister

Skolinspektionen avslutar ärendet i den del det avser anmälan om kränkande behandling.

Redovisning av åtgärder

Redovisningen av de vidtagna åtgärderna skickas via e-post till skolinspektionen@skolinspektionen.se, eller per post till Skolinspektionen, Box 23069, 104 35 Stockholm. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för ärendet (dnr SI 2025:234) i de handlingar som sänds in.

Om ärendet

Skolinspektionen har utifrån myndighetens risk- och väsentlighetsanalys våren 2025 inlett en tillsyn av Stureskolan i Arboga kommun som är en 6–9 skola.

I tillsynen har Skolinspektionen kontrollerat om verksamheten vid Stureskolan följer gällande bestämmelser om extra anpassningar, särskilt stöd, anmälan om kränkande behandling, studiehandledning på modersmål, beslut om betyg och betygskatalog.

Tillsynen har genomförts genom intervjuer med elever, lärare, personal i elevhälsan och rektor samt lektionsobservationer mellan den 4 och 7 mars 2025. Som en del av tillsynen har även dokumentation granskats, bland annat en lärarförteckning, betygskataloger och åtgärdsprogram. Huvudmannen har getts tillfälle att yttra sig över allt material av betydelse för beslutet.

Motivering av beslutet

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen).

Föreläggande

Extra anpassningar samt anmälan och utredning av särskilt stöd

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Extra anpassningar

Av intervju med lärare framgår att lärare dokumenterar extra anpassningar i skolans läroplattform och att extra anpassningar utvärderas och följs upp tillsammans med elev och vårdnadshavare. Vidare framgår det av intervju med lärare att det på skolan finns olika typer av extra anpassningar, så som hörselkåpor, skärmar, läslinjal och inläsningstjänst.

Anmälan av elevers behov av stöd

Av huvudmannens skriftliga redovisning framgår det att när en elev visar indikationer på att inte uppfylla kriterierna för godkänd nivå, genomförs en grundläggande genomlysning av elevens utmaningar och skolan säkerställer att alla möjliga åtgärder inom den ordinarie undervisningen har utprovats innan ytterligare åtgärder sätts in.

Lärare uppger i intervju att de anmäler alla elever som trots extra anpassningar inte uppfyller de betygskriterier eller kriterier för bedömning

av kunskaper som minst ska uppfyllas. Vidare uppger lärare i intervju att utredningar kan ta lång tid och att elever kan anmälas för utredning till elevhälsan och på deras drop in-tider på fredagar. Representanter från elevhälsan uppger att lärarna anmäler elever som trots extra anpassningar befaras att inte uppfylla betygskriterierna som minst ska uppfyllas men att det kan ta lång tid för lärare att anmäla elever för utredning. Elevhälsans representanter uppger vidare att lärarna anmäler elever via drop in-tid eller så sker anmälan i skolans läroplattform.

Utredning av elevers behov av särskilt stöd och beslut om åtgärdsprogram

Av intervju med elevhälsans personal framgår att rektorn har delegerat mottagandet av anmälan och att utreda och utarbeta åtgärdsprogram. Vidare uppger representanter från elevhälsan i intervju att det finns elever som är anmälda för utredning men som inte har utretts och som deltar i skolans lärstudio. Ambitionen är att eleverna ska tillbaka till klassrumsundervisningen. Lärare uppger i intervju att de anmält 11 elever till elevhälsan som de befarar att inte uppnå målen i ett eller flera ämnen. Lärarna anmälde eleverna för utredning under höstterminen 2024. Elevhälsans representanter bekräftar att anmälan har mottagits, men att utredning inte har startats. Elevhälsan berättar i intervju att det pågår andra insatser för eleverna. Lästräning, undervisning i lärstudio, extra undervisning i matematik, frånvaroutredning samt kartläggning inför externa insatser ges som exempel på sådana insatser.

Rektor uppger i intervju att skolans lärstudio är en strukturerad form av extra anpassningar för elever som är i behov av stöd och hjälp under en begränsad tid innan en utredning av elevers behov av särskilt stöd startas. Vidare uppger rektor att anledningen till att utredningar inte har startats för elever som har anmälts till elevhälsan är att det inte har skett ett arbete med extra anpassningar innan anmälan kommit in. Lärstudion fungerar som en extra anpassning och samtidigt som ett förarbete inför en eventuell utredning. Rektor berättar att frånvaron ibland behöver utredas innan det går att genomföra en utredning om elevers behov av särskilt stöd.

Åtgärdsprogram

Lärare uppger i intervju att eleven och elevens vårdnadshavare ges möjlighet att delta när ett åtgärdsprogram utarbetas. Vidare uppger lärare att samråd med elevhälsan sker vid en utredning av elever behov av särskilt stöd. Rektorn uppger i intervju att vårdnadshavare alltid blir underrättade beslut om att upprätta eller inte upprätta ett åtgärdsprogram.

Vid tidpunkten för Skolinspektionen besök fanns 17 åtgärdsprogram på skolan. Åtgärdsprogrammen innehåller elevens behov av stöd samt när åtgärderna ska följas upp och utvärderas och vem som är ansvarig. I fem av åtgärdsprogrammen, där beslut om anpassad studiegång fattats, framgår

inte hur den anpassade studiegången har utformats och vilka avvikelser som har beslutats. Istället anges exempelvis i två av åtgärdsprogrammen "Prioriteringsområden: Kärnämnen" och i två andra åtgärdsprogram anges att åtgärden är "avvikelser från timplanen".

Rättslig reglering

Om det inom ramen för undervisningen, genom användning av ett nationellt kartläggningsmaterial eller ett nationellt bedömningsstöd, resultatet på ett nationellt prov eller uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas ska eleven skyndsamt ges stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen. Stödet ska ges med utgångspunkt i elevens utbildning i dess helhet, om det inte är uppenbart obehövt. (3 kap. 5 § skollagen)

Om det inom ramen för undervisningen eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen ska detta anmälas till rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Samråd ska ske med elevhälsan, om det inte är uppenbart obehövt. Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska han eller hon ges sådant stöd. (3 kap. 7 § skollagen)

Ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska behovet av särskilt stöd och hur det ska tillgodoses framgå. Av programmet ska det också framgå när åtgärderna ska följas upp och utvärderas och vem som är ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen. Eleven och elevens vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta när ett åtgärdsprogram utarbetas. Åtgärdsprogrammet beslutas av rektorn eller den som rektorn har överlåtit beslutanderätten till. Rektorn får dock inte överlåta sin beslutanderätt för vissa i skollagen angivna former av särskilt stöd.

Om en utredning av en elevs behov av särskilt stöd visar att eleven inte behöver särskilt stöd, ska rektorn eller den som rektorn har överlåtit beslutanderätten till i stället besluta att ett åtgärdsprogram inte ska utarbetas. (3 kap. 9 § skollagen)

Om det särskilda stödet för en elev i grundskolan inte i rimlig grad kan anpassas efter elevens behov och förutsättningar, får ett beslut om åtgärdsprogram innebära avvikelser från den timplan samt de ämnen och mål som annars gäller för utbildningen (anpassad studiegång). I grundskolan ska den anpassade studiegången utformas så att eleven så långt som möjligt får förutsättningar att nå behörighet till gymnasieskolans nationella program. Rektorn ansvarar för att en elev med anpassad studiegång får en utbildning som så långt som möjligt är likvärdig med övrig utbildning i den aktuella skolformen. Rektorn ansvarar för att en elev med anpassad studiegång får en utbildning som så långt som möjligt är likvärdig med övrig utbildning i den aktuella skolformen. (3 kap. 12 § skollagen)

I ärenden som avser myndighetsutövning mot någon enskild, i enlighet med skollagen, hos en skolhuvudman tillämpas bland annat följande bestämmelser i förvaltningslagen: 27 § om dokumentation av uppgifter, 31 § om dokumentation av beslut, 32 § om motivering av beslut samt 33 och 34 §§ om underrättelse om innehållet i beslut och hur ett överklagande går till. (29 kap. 10 § skollagen)

För varje skriftligt beslut ska det finnas en handling som visar dagen för beslutet, vad beslutet innehåller, vem eller vilka som har fattat beslutet, vem eller vilka som har varit föredragande, och vem eller vilka som har medverkat vid den slutliga handläggningen utan att delta i avgörandet. (31 § förvaltningslagen.)

Ett beslut som kan antas påverka någons situation på ett inte obetydligt sätt ska innehålla en klargörande motivering, om det inte är uppenbart obehövligt. En sådan motivering ska innehålla uppgifter om vilka föreskrifter som har tillämpats och vilka omständigheter som har varit avgörande för myndighetens ställningstagande. (32 § förvaltningslagen)

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att verksamheten vid Stureskolan inte fullt ut lever upp till författningarnas krav avseende utredning av och beslut om särskilt stöd.

Av utredningen framgår att lärare arbetar med extra anpassningar och anmäler elever för utredning till elevhälsan om en elev befarar att inte uppfylla de betygsriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas. Det framgår dock att utredningar inte alltid startas för dessa elever. Av skollagen framgår att om en elev trots extra anpassningar befaras att inte uppfylla de betygsriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas ska elevens behov skyndsamt utredas.

Uppgifterna från elevhälsans representanter om att elever har andra pågående insatser som lärstudio, extra undervisning i matematik, frånvaro-utredning och kartläggning inför externa insatser är inte en godtagbar anledning till att elever inte utreds då det åligger rektorn att se till att elever skyndsamt utreds. Om en elevs behov inte utreds alls, eller inte utreds skyndsamt, riskerar eleven helt eller i vart fall under en viss tid, bli utan det särskilda stöd som eleven har behov av och rätt till.

Av utredningen framgår vidare att av skolans 17 åtgärdsprogram har fem elever beslut om anpassad studiegång. Av besluten om anpassad studiegång framgår inte vilka avvikelser som görs från timplanen. Ett beslut om anpassad studiegång ska innehålla information om vilka ämnen eller delar av ämnen och i vilken omfattning skolan har anpassat studietiden i förhållande till den garanterade undervisningstiden för eleven. Ett beslut om anpassad studiegång är ett ingripande beslut för eleven. Mot bakgrund av förvaltningslagens regler ska beslut om anpassad studiegång därför ange vad beslutet innehåller, det vill säga vad som konkret har beslutats, samt en klagörande motivering. Skolinspektionen bedömer att det inte tydligt framgår av skolans beslut om anpassad studiegång vilka ämnen som reduceras samt vilken omfattning reduktionen ska ske i tid. Att så inte sker, är en brist.

Studiehandledning på modersmålet

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Huvudmannen uppger att 16 elever under de senaste sex månaderna bedömts vara i behov av studiehandledning på modersmålet. Vidare uppger huvudmannen att det saknas studiehandledare på språken thai, somaliska och romani. Lärare uppger att elevers behov av studiehandledning kan framkomma på utvecklingssamtalet eller i samband med överlämning från elevens tidigare skola. Vidare uppger lärare att det finns en elev som är i behov av studiehandledning på thai men som inte får det.

Rektorn uppger i intervju att det är en kammungemensam utmaning att hitta studiehandledare på alla språk och att det är en annan rektor som av huvudmannen delegerats att rekrytera och ansvara för studiehandledning på modersmålet. Skolinspektionen har ställt kompletterande frågor till huvudmannen om rekryteringsförsök har gjorts i de språk där studiehandledare saknas. Av huvudmannens yttrande framgår att hösten 2023 gjordes rekryteringsförsök i flera språk, bland annat i romani och thai. Personen som rekryterades för studiehandledning i romani är föräldraledig och huvudmannen har inte lyckats hitta någon vikarie. En annan person rekryterades till studiehandledning i thai. Där avslutades tjänsten i december 2024.

Rättslig reglering

En elev ska få studiehandledning på sitt modersmål, om eleven behöver det. En elev som ska erbjudas modersmålsundervisning och som före sin ankomst till Sverige har undervisats på ett annat språk än modersmålet får ges studiehandledning på det språket i stället för på modersmålet, om det finns särskilda skäl.

Studiehandledning får ges i interaktiv form med informations- och kommunikationsteknik där eleven och studiehandledaren är åtskilda i rum men inte i tid, om det inte finns någon lämplig person inom skolenheten som kan ge studiehandledning och huvudmannen trots upprepade ansträngningar inte har lyckats anställa en sådan. (5 kap. 4 § skolförordningen)

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i Stureskolans arbete med att ge elever studiehandledning på modersmålet.

Av utredningen framgår att det finns elever som anses vara i behov av studiehandledning på modersmålet men som inte får det. Utredningen visar att det saknas studiehandledare på språken thai, somaliska och romani. Enligt skolförordningen ska alla elever som har behov av studiehandledning på modersmålet få det. Att skolan inte ger studiehandledning på modersmålet till de elever som har behov av det bedömer Skolinspektionen utgör en brist.

Beslut om betyg och betygskatalog**Omständigheter som ligger till grund för bedömningen**

Skolinspektionen har tagit del av skolans lärarförteckning och betygskataloger för årskurserna 6–9.

Av utredningen framgår förvisso att lärare som saknar legitimation samråder tillsammans med legitimerade lärare inför betygsättningen och att den legitimerade läraren i de flesta fall har signerat betygskatalogen tillsammans med läraren som undervisat eleverna.

Av utredningen framgår dock att betyget i ämnet musik i årskurserna 6–9 har signerats ensamt av en lärare som saknar legitimation. Vidare har betygen i matematik i en klass i årskurs 8 signerats ensamt av en lärare som saknar legitimation. I hem-och konsumentkunskap har betyget i årskurs 6 signerats ensamt av en lärare som saknar legitimation. I svenska har en lärare som saknar legitimation ensamt signerat betygskatalogen för en

klass i årskurs 6. I modersmål, spanska har en visstidsanställd lärare som saknar legitimation ensamt signerat betygskatalogen.

Rättslig reglering

Betyg ska beslutas av den eller de lärare som bedriver undervisningen vid den tidpunkt när betyg ska sättas. Om läraren eller lärarna inte är legitimerade, ska beslutet fattas tillsammans med en lärare som är legitimerad. Kan dessa inte enas ska betyget beslutas av den legitimerade läraren under förutsättning att han eller hon är behörig att undervisa i det ämne som betyget avser. I annat fall ska betyget beslutas av rektorn. (3 kap. 16 § skollagen)

Bestämmelserna i 3 kap. 16 § skollagen och i 6 kap. 3 och 4 §§ skolförordningen gäller inte för lärare som saknar legitimation och är anställda utan tidsbegränsning för att bedriva undervisning i modersmål (6 kap. 5 § skolförordningen).

Beslut om betyg ska dokumenteras i en betygskatalog. (6 kap. 10, Skolverkets föreskrifter om betygskatalog)

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i Stureskolans arbete med beslut om betyg och betygskatalog avseende årskurserna 7–9. Visserligen uppfyller skolan författningarnas krav avseende att betyg ska utfärdas i slutet av varje termin i de ämnen som eleven fått undervisning i.

Av utredningen framgår dock att lärare som saknar legitimation självständigt signerat betygskatalogen i ämnena musik, moderna språk, spanska, matematik, hem-och konsumentkunskap och svenska. Av skollagen framgår att betyg ska beslutas av den eller de lärare som bedriver undervisningen vid den tidpunkt när betyg ska sättas och om läraren inte är legitimerad ska beslutet fattas tillsammans med en legitimerad lärare. Att betygskatalogen har signerats av en lärare som saknar legitimation och inte tillsammans med en legitimerad lärare som varit med och fattat beslutet är en brist.

Av utredningen framgår även att en visstidsanställd lärare som undervisar i ämnet modersmål som saknar lärarlegitimation ensamt har signerat betygskatalogen. Av skollagen framgår att endast lärare som undervisar i ämnet modersmål som är anställda utan tidsbegränsning omfattas av undantaget från kravet på att betygsättande lärare ska vara legitimerad. Att den visstidsanställda läraren signerat beslutet ensam är därför en brist.

Val av ingripande

Skolinspektionen får förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten (26 kap. 10 § skollagen).

Arboga kommuns verksamhet vid Stureskolan uppfyller inte författningarnas krav vad gäller utredning av särskilt stöd, åtgärdsprogram, studiehandledning på modersmål och beslut om betyg. Det finns därför skäl att förelägga Arboga kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Områden utan konstaterade brister

Anmälan om kränkande behandling

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Personal ska agera då en elev utsätts för kränkande behandling

Huvudmannen uppger i sin redovisning att 40 anmälningar om kränkande behandling ärenden har kommit rektorn tillkänna mellan tidsperioden januari 2024 till januari 2025. Lärare uppger i intervju att personal agerar om en elev upplever sig utsatt för kränkande behandling. Lärare uppger vidare i intervju att den vuxne som upptäcker eller som får kännedom om händelsen ansvarar för att agera och informera mentorn.

Personal ska anmäla kränkande behandling till rektorn

Lärare uppger i intervju att anmälan om kränkande behandling sker på skolplattformen och att anmälan hamnar hos rektor och biträdande rektor. Representer från elevhälsan uppger att lärare anmäler elever som utsätts för kränkande behandling. Rektorn uppger i intervju att personal anmäler kränkningar och att skolledningen arbetat för att medvetandegöra personal kring begreppet kränkning och att anmälning görs först och värdering av händelsen sen. Vidare uppger rektorn att kränkningar anmäls vidare till huvudmannen.

Rättslig reglering

Var och en som verkar inom utbildningen ska aktivt motverka alla former av kränkande behandling (1 kap. 5 § skollagen).

En lärare, förskollärare eller annan personal som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till rektorn. En rektor som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till huvudmannen (6 kap 10 § skollagen).

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Beslutet har fattats av enhetschefen Anna Bergqvist

Utredaren Peter Sjöberg har varit föredragande i ärendet.

I ärendets slutliga handläggning har även utredaren Ida Wredh medverkat.